

© Andrey Burmakin - Fotolia

CCBE Info

Nr. 44

2015 m. liepa – rugpjūtis

Teisininkų išraiškos laisvės gynimas Kova su nesankcionuotu teisininkų ir klientų pokalbių pasiklausymu Reikalavimas pateikti stiprias nepriklausomas garantijas dėl žvalgybinės informacijos rinkimo šalyje

Europos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba (CCBE) kartais dalyvauja teismo bylose ir kitose procedūrose tiek europiniu, tiek nacionaliniu lygiu, kai byla yra susijusi su pagrindinėmis profesijos vertybėmis ir pagrindinių laisvių apsauga. Šiame CCBE informacinio leidinio numeryje apžvelgiamos trys pagrindinės bylos, kurių šalimi 2015 metais buvo CCBE, gindama išraiškos laisvę ir piliečių teisę privačiai konsultuotis su teisininku.

TEISININKŲ IŠRAIŠKOS LAISVĖS GYNIMAS

Teisininkai vaidina pagrindinį vaidmenį ginant išraiškos laisvę tiek teismo salėje, tiek už jos ribų, savo teikiamais ieškiniais brėždami naujas ribas ir teisminėse institucijose būdami balsu tų, kurie patys negali pasisakyti.

2008 metais Prancūzijos teismas neteisė teisininką Olivier Morice už tai, kad jis suabejojo teisėju, atsakingu už teisėjo Bernard Borrel nužudymo 1995 metais Džibutyje tyrimą, nešališkumu, ir šis iškėlė bylą Europos Žmogaus Teisių Teisme (EŽTT). CCBE dalyvavo byloje kaip trečioji šalis, kad užtikrintų didesnes išraiškos laisvės garantijas Europoje.

Teismo didžioji kolegija savo balandžio 23 d. sprendimu nutarė, kad Prancūzija pažeidė Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 punktą (teisė į sąžiningą teismą) ir 10 straipsnį (išraiškos laisvė).

Didžioji kolegija pažymėjo, kad ponas Morice išreiškė vertybinį vertinimą, turintį pakankamą faktinį pagrindą, ir jo komentarai buvo diskusijos viešojo intereso klausimu dalis, kadangi juose buvo kalbama apie teisingumo sistemos funkcionavimą.

„Džiaugiamės šiuo teigiamu rezultatu“, sako CCBE prezidentė Maria Ślāzak. „Teisininkų išraiškos laisvė užtikrina, kad jie gali prisidėti prie tinkamo teisingumo vykdymo ir padidinti visuomenės pasitikėjimą teisingumo sistema.“

Daugiau apie tai: [\[Byla Morice prieš Prancūziją\]](#)

KOVA SU NESANKCIONUOTU TEISININKŲ IR KLIENTŲ POKALBIŲ PASIKLAUSYMU

Advokatų kontora Prakken d’Oliveira ypatingai domina tiek civilinę, tiek karinę žvalgybą Nyderlanduose, sako kontoros teisininkas Michiel Pestman. Jo kolegos tam tikru metu pradėjo įtarti, kad jų telefoninių pokalbių pasiklausoma.

Kai buvo pasiskųsta už saugumo klausimus atsakingai Komisijai, Nyderlandų vidaus reikalų ministras pripažino, kad Nyderlandų žvalgybos ir saugumo tarnyba (AIVD) šnipinėjo kontorą nuo 2003 metų, klausydami pokalbių su klientais ir trečiosiomis šalimis. Tačiau, ministerijos nuomone, nebuvo jokio reikalo keisti tvarkos, pagal kurią saugumo tarnybos klausėsi telefoninių pokalbių.

Advokatų kontoros nuomone, konfidencialių pokalbių su klientais neturėtų būti klausomasi be išankstinio teismo leidimo; ir turėtų būti nustatyta aiški ir visiems žinoma

tvarka, pagal kurią teisėjas veikia kiekvieną kartą, kai saugumo tarnybos nori sekti advokatus.

Advokatų kontora iškelė bylą teisme prieš vidaus reikalų ministrą ir gynybos ministrą siekdama, kad būtų nustatyta, jog kiekvienai teisininkų sekimo procedūrai turi būti gautas išankstinis teismo leidimas. CCBE dalyvavo kaip trečioji šalis.

Liepos 1 d. Teismas priėmė sprendimą, kuriuo Nyderlandų Vyriausybei nurodė per šešis mėnesius nutraukti visą klientų ir jų teisininkų pokalbių pasiklausimą pagal esamą tvarką. Nyderlandų valstybei buvo duoti šeši mėnesiai pakeisti savo saugumo tarnybų politiką dėl teisininkų sekimo ir užtikrinti, kad nepriklausomas organas vykdytų veiksmingą išankstinę kontrolę.

Teismas taip pat nutarė, kad sekant teisininkus gauta informacija prokurorui gali

būti perduota tik tuomet, jei nepriklausomas organas patikrino, ar (ir kokiomis sąlygomis) saugumo tarnyboms buvo leista vykdyti sekimą. Teismo nuomone, esamos garantijos yra nepakankamos atsižvelgiant į Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką.

Todėl šis sprendimas gali turėti įtakos ir kitų Europos Tarybos valstybių narių žvalgybinės informacijos rinkimo politikai.

Liepos 14 d. Vidaus reikalų ministerija paskelbė, kad valstybė apskųs šį sprendimą. CCBE ketina pateikti savo rašytines pastabas rugpjūtį, kadangi teismo posėdis numatytas rugsėjį.

Daugiau apie tai: [\[Nyderlandų žvalgybos tarnyba \(AIVD\) klausosi Prakken d’Oliveira teisininkų\]](#) [\[CCBE kelia bylą dėl masinio sekimo\]](#) [\[CCBE laimi bylą prieš Nyderlandų valstybę dėl teisininkų sekimo\]](#)

REIKALAVIMAS PATEIKTI STIPRIAS NEPRIKLAUSOMAS GARANTIJAS DĖL ŽVALGYBINĖS INFORMACIJOS RINKIMO ŠALYJE

2015 m. liepos 23 d. Prancūzijos Konstitucinė Taryba (Conseil constitutionnel) pritarė Prancūzijos Vyriausybės pateiktam įstatymo projektui dėl žvalgybos, nutardama, kad įstatymo projektas iš esmės yra konstitucinis, ir cenzūruodama tik kai kuriuos straipsnius. CCBE dalyvavo Tarybai nagrinėjant klausimą kaip trečioji šalis Prancūzijos nacionalinės advokatūrų tarybos prašymu, atkreipdama dėmesį į projekto tekste slypinčias potencialias grėsmes teisininkų ir klientų tarpusavio bendravimo konfidencialumui.

Įstatymo projektas leidžia žvalgybos tarnyboms perimti privatų susirašinėjimą „kad apsaugotų ir gintų pagrindinius tautos interesus“. CCBE išreiškė savo susirūpinimą dėl tokio plataus visuomenės intereso priešasčių, pateisinančių susirašinėjimo perėmimą, formulavimo ir nepriklausomo teisminės kontrolės mechanizmo nebuvimo.

Nacionalinei žvalgybos būdų kontrolės komisijai (CNCTR) pateikus savo nuomonę, tik ministras pirmininkas gali duoti leidimą naudoti tam tikrus žvalgybinės informacijos rinkimo metodus.

Taryba patenkino vieną iš CCBE prašymų, cenzūruodama specialios skubos procedūrą, pagal kurią susirašinėjimas gali būti perimtas esant

„skubioms grėsmėms“, negavus išankstinio leidimo. Todėl, ir kaip to prašė CCBE, ši procedūra nebus taikoma teisininkų sekimui. Tačiau Taryba leidžia naudoti masinį elektroninį privačių susirašinėjimų sekimą naudojant algoritmus. Jos nuomone, meta duomenims netaikomi reikalavimai dėl susirašinėjimo privatumo. CCBE prašė, kad šis sekimas apsiribotų tik tokių duomenų saugojimu, kurie gali rodyti potencialią grėsmę, nesaugant visų piliečių prisijungimo duomenų vėlesniam naudojimui.

Užduotis vykdyti paskesnę teisinį patikrinimą perduota Vyriausiajam Administraciniam Teismui ir Valstybės Tarybai (Conseil d’État), kurie kartu su CNCTR turi tikrinti pažeidimų proporcingumą profesinio slaptumo principui.

Tačiau, kad toks patikrinimas būtų veiksmingas, CCBE mano, jog yra būtina, kad ieškovo paskirtam teisininkui būtų leidžiama aptarti įrodymus – net slaptus žvalgybos tarnybų pateiktus įrodymus.

Daugiau apie tai: [\[CCBE dalyvavo Prancūzijos Konstitucinės Tarybos posėdyje, kad apgintų teisininkų ir jų klientų susirašinėjimo konfidencialumą\]](#)

BŪSIMI ĮVYKIAI

Rugsėjo 10-11 d.: CCBE nuolatinio komiteto posėdis, Briuselis

Rugsėjo 17-18 d.: Lenkijos – Ukrainos teisės dienos III, Kijevas

Rugsėjo 18 d.: Teisininkų profesijos nepriklausomybės 25-osios metinės Čekijoje, Praha

Rugsėjo 18-20 d.: Bosnijos ir Hercegovinos Federacijos advokatūros dienos, Mostar

Rugsėjo 25 d.: CCBE ir Baltarusijos advokatūros jungtinis seminaras mediacijos tema, Minskas

Rugsėjo 30 d.: Teisės draugijos seminaras, Londonas